

ธนาคารต้นไม้

เมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๗ คุณเอ็นนู ซื่อสุวรรณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้พาคุณไสว แสงสว่าง ผู้จัดการธนาคารต้นไม้คนแรกของโลก มาคุยกับกลุ่มสามพราน

ธนาคารต้นไม้คิดโดยคนไทยและทำในเมืองไทย เป็นเรื่องใหญ่ที่สามารถแก้ทุกขได้ทั้งแผ่นดิน ไปพ้นปัญญาแบบอาณานิคม

ภูมิสังคมของฝรั่งกับของไทยไม่เหมือนกัน

ฝรั่งอยู่เมืองหนาวมีความขาดแคลนทางธรรมชาติ ไทยอยู่ในเขตร้อนชุ่มชื้นที่ธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เช่น เมืองหนาวมีต้นไม้ไม่กี่ชนิด แต่ในภูมิประเทศของไทยต้นไม้และพรรณพืชมีเป็นพันๆ ชนิด ที่เรียกว่ามีความหลากหลายทางชีวภาพ

เนื่องจากฝรั่งอยู่ในภูมิประเทศที่ขาดแคลนจึงมีวัฒนธรรมของการแย่งชิงหรือไปปล้นเขามากิน เช่น ไปยึดบ้านเล็กเมืองน้อยเป็นอาณานิคม และชนทรัพยากรของเขาไปกินไปใช้ นั่นคือไปทำลายทรัพยากรและวัฒนธรรมของคนอื่นซึ่งเป็นคนส่วนมาก เพื่อความมั่งคั่งของตนเองซึ่งเป็นคนส่วนน้อย นี่คือฐานที่มาของปัญหาแบบอาณานิคม

เมื่อคนไทยไปเรียนจากเมืองฝรั่งโดยไม่รู้ตัว และไม่รู้อาณาฐานที่มาของปัญหาแบบอาณานิคม ก็ไปรับเอาความคิดแบบนี้มาทำกับเกษตรกรไทย แบบที่เจ้าอาณานิคมทำกับประเทศเมืองขึ้นของตัวเอง นั่นคือทำลายฐานทรัพยากรและฐานวัฒนธรรมเพื่อความมั่งคั่งของคนส่วนน้อย

ผลของการพัฒนาแบบนี้ในประเทศไทย ๕๐ ปี ก็คือ ป่าไม้ของเราที่เคยมีกว่า ๖๐% ของพื้นที่เหลือเพียง ๒๐ กว่า ไม่เพียงพอที่จะรักษาสมดุลของธรรมชาติ เกษตรกรต้องล้มละลายทางเศรษฐกิจ เป็นหนี้เป็นสิน ขายที่ ขายวัว ขายควาย ขายแม้กระทั่งลูกสาวไปเป็นโสเภณี เกษตรกรที่ล้มละลายอพยพมาเป็นแรงงานราคาถูกในเมือง ซึ่งคุณภาพและความมั่นคงในชีวิตก็ขาดแคลน แล้วเด็กและเยาวชนของเราจะมีคุณภาพได้อย่างไร

ธนาคารต้นไม้เกิดจากปัญหาที่เข้าใจภูมิสังคมของไทย และภูมิปัญญาทางการจัดการที่ส่งเสริมให้ปลูกต้นไม้มากๆ สามารถเอาต้นไม้มาฝากธนาคาร ได้เครดิตเป็นตัวเงินไปลงทุนทำอย่างอื่น มีดอกเบี้ยย ต้นไม้โตขึ้นทุกวัน แต่ละวันต้นไม้ ๑ ต้น มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ๓ บาท ถ้ามี ๑,๐๐๐ ต้น ก็มีมูลค่าเพิ่มวันละ ๓,๐๐๐ บาท

ต้นไม้ที่โตแล้วจะทำประโยชน์ได้ประมาณต้นละ ๓๐,๐๐๐ บาท ถ้ามี ๑,๐๐๐ ต้น ก็ = ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท

ประโยชน์จากต้นไม้มีนานับการ เมื่อมีมากๆ ก็เพิ่มความเป็นป่า เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร สร้างปุ๋ยให้ดิน ต้นหญ้าเลี้ยงวัวได้ ขี้วัวเป็นปุ๋ย ทำแก๊ส กิ่งก้านต้นไม้ทำเป็นถ่าน ได้น้ำส้มควันไม้ ได้แหล่งพลังงาน ลดการใช้น้ำมัน ไม่กระดานเอาไปทำเฟอร์นิเจอร์ ปลูกบ้าน ต่อเรือ ทำงานศิลปะ และของเด็กเล่น ฯลฯ

ธนาคารต้นไม้จะนำไปสู่ความสมดุลของธรรมชาติ ของชีวิต ของเศรษฐกิจ ของพลังงาน จึงกล่าวว่าสามารถแก้ทุกขทั้งแผ่นดิน เราจึงต้องระมัดระวังภูมิปัญญาแบบอาณานิคม และหันมาหาภูมิธรรมภูมิปัญญาที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของเราให้มากขึ้น

ประเวศ วะสี

ขอบคุณ ผู้เขียนทุกท่านที่ช่วยเขียนเป็นวิทยาทาน

- บทความที่ตีพิมพ์ในนิตยสารหมอชาวบ้าน อินดิที่จะนำไปเผยแพร่เป็นวิทยาทานสู่ประชาชน แต่ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของผู้เขียน (ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์) ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางการค้า
- ข้อความโฆษณาใดๆ ที่ตีพิมพ์ในนิตยสารหมอชาวบ้านเป็นไปตามเงื่อนไขทางธุรกิจการค้า คณะบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป